

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 18 kor.
 Negyedévre... 4 .
 Helyben háshoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 .
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 .

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Ászerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatás
 vagy megőrségre nem vállalkosik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A cukor, kávé és a vasut.

Azokat, akik a mostani drágaság minden ódiomat kizárólag a mezőgazdákra akarják hárítani, bátrak vagyunk figyelmeztetni arra, hogy nemcsak rostélyossal él az ember, hanem egyik fő táplálék a szerényebb háztartásokban a kávé is. A kávé pedig egy esztendő leforgása alatt kereken 100 százalékkal drágult meg, azaz még valamivel többel. A cukor áránál pedig nem kevesebb, mint 40—50 percentes drágulás észlelhető. Végül ami a drágulás kérdésében igen döntő tényező, a pénzügyminiszternek az a legutóbbi kijelentése is több figyelmet érdemelne, hogy a vasuti tarifákat fogja emelni.

Csodálatos, hogy ezekről a dolgokról szintén elég bőven irnak az újságok, a nagyközönség tehát tudomást vehet róluk, de azért még mindig nem hallottunk arról, hogy a nemzetközi apostolok tüntető körmenetet szándékoznak akár a cukorgyárosok, akár a kávébörze spekulánsai, akár pedig a kereskedelemügyi miniszter ellen rendezni. Pedig hát aki előveszi a krétát és egy kis számvetést csinál, meggyőződhetik arról, hogy a kávé és a cukor és a vasuti tarifa együttesen legalább is van olyan drágasági tényező, mint a

hus. Egy szerény munkásnak 4—5 tagu családja 8—10 bögre kávéfogyaszt el naponta. Különösen nagy a kávéfogyasztás az olyan háztartásban, amelyek egyébként húst csak korlátolt mértékben fogyasztanak, azokban ahol sok az apró gyermek. Ha pénzügyre kiszámítjuk a drágaság okozta különbözetet, látni fogjuk, hogy a kávé és cukor árának emelkedése az ilyen háztartásokban körülbelül ugyanolyan összeggel terheli meg a háztartás mérlegét, mint a hus árának emelkedése.

Ime tehát itt van a drágaságnak olyan tünete, amelynek nem a termelők az okai, hanem a kartel és a spekuláció. A cukor árakat, amint tudjuk a hatalmas cukorkartel szabja meg. Ez a kartel most is azzal okolta meg a cukor árának emelkedését, hogy kevesebb cukorrépa termett, mint az előző évben. Ez kétségtelenül igaz, arról azonban a cukorkartel mélysegesen hallgat, hogy a cukorrépaért a gazdának az idén 40—50 százalékkal többet fizetett volna, mint amennyit fizetett a múlt évben. Holott így hozná ezt az osztó igazság, mert hiszen a kevesebb cukorrépa csak a répa árának emelkedését jelenti, holott a valóságban nincs így. A répa nem drá-

gult, a cukor azonban annál inkább. A kávé árának az emelkedését szintén a spekuláció okozta. Ez ellen szerencsétlenségünkre — legalább itt Magyarországon — nem védekezhetünk. Nekünk nincsenek kávé ültvényeink. Az angol fogyasztók valamivel jobb helyzetben vannak, az ottani nagy fogyasztási szövetkezetek már saját kávé ültvényeket is tudtak szerezni, mi még nem. A kávé árának az emelkedését tehát legfeljebb némán tűrjük, de amellet forr bennünk a méreg a spekuláció minden fajtája ellen, mert épen a kávéval való eset bizonyítja azt, hogy a spekuláció mennyire elősegíti az árak emelését.

Nem csekély jelentőségű dolog a vasuti tarifák emelése sem. Ennek is első sorban a fogyasztó közönség fogja meginni a levét. Hozzáérő emberek vitatják, hogy a tarifa emelésre most legkevésbé volt szükség.

A pénzügyminiszter egyetlen okot hoz fel a tarifaemelés beigazolására, azt t. i., hogy a magyar állam vasutjai nem eléggé jövedelmezők. Hát ez lehet igaz, de korántsem elegendő ok arra, hogy abból az ország közönsége a mostani nehéz helyzetében még újabb terheket vegyen a vállaira.

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

A tudomány szabadsága.

Tomcsányi konferencia beszéde.

A magyar katolicizmus egyik nagyhirű és tudós alakja, P. Tomcsányi Lajos tegnap este fél hét órakor tartotta első konferencia beszédét a jogakadémia disztermében.

Bár az idő nem kedvezett az előadásnak, mégis a hallgatóság majdnem szüntől meg töltötte a nagytermet. Ott volt Nagyvárad katolikus intelligenciájának szinte java; hölgyek is nagyszámmal voltak képviselve. Ott voltak a többek között dr. Karácsonyi János, dr. Bundala Mihály kanonokok, dr. Bosóky Alajos, dr. Hoványi Gyula, dr. Bockor Mihály, dr. Kiss Géza jogtanárok, az Urak kongregációjának tagjai csaknem teljes számban ügyvédek, katonatisztek, tisztviselők, tanárok, tanítók, stb.

Fél hét után ment fel az emelvényre az őszhaju, mosolygó arcú jezsuita atya, akinek a szeméből is ki lehet olvasni az igazságaiért való őszinte, rajongó lelkesedést és szeretetet.

A rövid, félóránál nem hosszabb beszéd mindvégig lebilincselte a hallgatóságot.

Mindjárt beszéde elején élénk érdeklődést váltott ki a hallgatók lelkéből, bebizonyította, hogy nem fél egy cseppet sem a támadásoktól (még ha azok a hírlapok részéről jönnek is, hanem bátran, férfiasan, igazságának biztos tudatában néz szembe azokkal).

Azzal kezdte, hogy már idejövetele előtt különféle hírek előzték meg. Vádolták azzal, hogy itt megakarja zavarni a felekezeti békét, hogy türelmetlenséget hirdet, hogy ellensége a haladásnak, a tudomány szabadságának. És beszédében bebizonyította, hogy mindez nem így van, mindez üres ráfogás.

Az érdekes és érdekesítő beszéd tartalmát a következőkben közöljük:

Azt mondják, hogy ide jött, hogy a felekezeti békét megrontsa, hogy a tudomány haladását megakassza. Ez távol áll az igazságtól, hisz azon embereknek is vannak jogai, kik más irányt követnek és azon jogok biztosítva vannak, azokat érinteni nem szabad. Ezt hirdette és ezt is fogja hirdetni mindig. Hogy eljött oda, a közönség az oka, mert neki eszébe sem volt, hogy itt beszédet mond. Egészen másért jött ide. De szívesen teszi, legalább bebizonyítja, hogy nem békét zavarni jött ide, hanem hogy az igazság útját megmutassa. (Eljenzés.) Azt senki tőle, sem a többi papoktól rossz néven nem veheti, ha hirdeti az igaz-

ságot és hogy a katolikus vallás híveinek vallja magát. Csak kötelességet tesz, de nem ront békét. Azt mondják, hogy a fejlődésnek nem híve, a szabadságot nem szereti és sok más egyebet. A fejlődés elméletéről nem akar beszélni, mert hosszú lenne. O azt vallja, amit az igazság szerint vallhat. Ha az érzék jól van kifejlődve és jól van alkalmazva lehetetlen, hogy az igazság kikerülje figyelmünket. Rámutat arra, hogy a tudós sem állíthatj lehetetlen dolgokat, bizonyos határok veszik körül. Ime e határok átlépőjének mondták. Felhozta példának a vegyész munkáját, hát az a vegyész felületesen határozhat e meg valamit? igazságnak csak azt ismer el, amihez szó nem fér, csálhatatlan előtte.

Igy objective a tárgyát kifejtve áttér a subjectiv oldalra. Felhozta azt a példát, hogy midőn egy család fiának tanárt fogad, nem azt nézi e, hogy teljesíti az a tanár kötelességet? Nem azt, hogy jó irányban vezesse azt a fiatal gyereket? Hisz azáltal, hogy keze alá adta azt a gyereket, egyuttal feljogosította hogy nevelje a jóra, az igazságra. Így áll ez, a társadalomra az országra, sőt az egész világra is. A tudós obligóban van azzal a családdal, mikor kezébe veszi a tollat az egész országgal és világgal. Felvilágosítást, azt mondja a dogmákból adhat, mint jó katolikus ember és feladata kutatni, hogy ne maradjon ignorans az ő vallásában. Azt mondja, minden ember a maga vallását észszerűen alkalmazza. De mivel

Valódi Perzsa és Szmirna-szőnyegek legolcsóbb árban kaphatók
Haas Fülöp és Fiai cég RIMANÓCZY-PALOTA.
 Szőnyeg, függöny óriási választékban.

Mert hát a tarifa emeléssel úgy leszünk, mint a kávé, vagy a tejárak emelkedésével. Ha a tej literje megdrágult 2 fillérrel a fővárosban, akkor valamennyi kávéházban a csésze kávé drágul meg 4 fillérrel. A felemelt vasuti tarifát is áthárítják a fogyasztó nyakába és ha bizonyos élelmiszerek, vagy más fogyasztási cikkek a lakóhelyünkig való fuvardíja csak egy pár fillérrel is lesz magasabb, a közvetítők hada elég oknak fogja találni arra, hogy az illető fogyasztási cikkek az árát a fuvardíj különbség tiszteresével emelje.

Mindezek a dolgok egyuttal bizonyítékkal szolgálnak arra, hogy a folyton fokozódó drágaság nem egy termelési ágnak hibájából, vagy önzéséből keletkezett, hanem bűnös abban mindeki. Az áremelés ma úgy látszik mániává fajult, amely végigvonul az egész társadalmon, s nincs ellene más orvosság, mint a hideg víz, vagyis más szóval mondva: a türelem.

Berzeviczy és Tisza István állandóan tanácskoznak a parlamenti békeakció sikere érdekében.

A képviselőház ülése. *Berzeviczy* Albert elnök fél 11 órakor nyitja meg az ülést. Bemutatja Székelyudvarhely és Hódmezővásárhely feliratát a katonai javaslatok ellen. *Mádi-Kovács* János ellenindítványt tesz a kérvények hovautására. *Berzeviczy* Albert elnök bemutatja a nefeletts-utcai népgyűlés feliratát az obstrukció ellen. *Mádi-Kovács* János újból ellenindítványt tesz. *Elnök* bemutatja Báráné község feliratát az argentinai huszbehozatal

minden ember nem ér erre rá, nincs hivatva rá, azok, akik erre hivatva vannak, azt észszerűen alkalmazzák. Azt mondja, hogy vannak sokan, akik nem tudják alkalmazni, sajnos a katolikusok közt is. Az ő vallása nem engedi meg a kételyt, tehát kutat, míg tud. Mert ezáltal mit tenne? Saját lábai alól vonná ki a gyékényt.

Ezen tudákosokra nincs mit adnunk. Mindenki a maga területén keressen, kutasson. Mert, mint a magas, meredek hegyet mászónak azok a karfák, támaszok biztosítására szolgálják és ezekbe támaszkodva fel érnek a hegyre, úgy a katolikusok is a dogmákat szem előtt nem tévesztve hitük igazságosságáról meggyőződnek. O előtte az semmit nem ér, ha valaki könyvekből predikál, járjon mindenki a maga lábán. Ezt az elvet vallja ő amíg él. Hát akkor ellensége ő a tudomány továbbfejlesztésének, mikor ezeket vallja? Nem. O szerény továbbfejlesztője a tudománynak és felvilágosítója a rossz irányban haladónak.

Ezen elveket képviselve jött ide hozzánk és bizonyos félelemmel, hogy majd a közönség türelmet figyelembe veszi. Megköszönte a hallgatóság szíves megjelenését és megígérte, hogy ha csak alkalma nyílik még bővebben ki fog terjeszkedni.

Ma délután 6 órakor P. Tomcsányi az Otáregyesület és a patronázs tagjai számára a Szent László intézeti kápolnában tart előadást, holnap csütörtökön és pénteken fél hétkor a jogakadémia dísztermébe ismét konferenciális beszédet fog tartani.

ügyében. Sorra kerültek a mára halasztott névszerinti szavazások.

Ezután *Kluen-Héderváry* bejelenti, hogy gróf Apponyinak a hadügyminiszterhez intézett interpellációjára holnap válaszol. Bejelentette továbbá, hogy Apponyinak az olasz-török háborúra vonatkozó interpellációra választ írásban készítette el, tekintettel, hogy fontos nemzetközi kérdéseket érint.

Ezután felolvasták a választ. A külügyi hivatal igyekezett, hogy a török-olasz viszony ne élesedjék ki. Olasz befolyás folytán azonban a külügyi hivatal igyekezete meddő maradt. Ezután is közben járt a külügyi hivatal, sajnos, eredmény nélkül. A balkáni és adriai érdekeinkre nézve bírjuk az olasz kormány ígéretét, hogy zavarok nem lesznek. Kereskedelmi érdekeink is kellőleg meg lesznek védve, erre már megtette a külügyi hivatal a szükséges intézkedéseket.

Gróf *Kluen Héderváry* még hozzá fűzte, hogy a kormány minden befolyását érvényesíti.

Gróf *Apponyi* Albert sajnálattal veszi tudomásul, hogy a külügyi kormány akciója sikertelen maradt, bár mindent felhasznált a béke érdekében. Most bővebben nem foglalkozik ezzel, mert a háború tart. De háború után új akciót indítanak. Aki a békén fáradozik, a világ elismerésére számíthat. Örömmel hallja, hogy a Balkánon nem lesz zavar. A választ tudomásul vette.

A békeakció. A béke kilátásai ma a minimumra szállottak le. Hír szerint *Berzeviczy* Albert hátnök felszólította *Justh* Gyulát, hogy foglalja írásba a békefeltételeket. *Justh* ennek a kívánságnak nem volt hajlandó eleget tenni, mire *Berzeviczy* állítólag *befejezetten nyilvánította* a béketárgyalásokat.

A függetlenségi pártelnökök értekezete által kiküldött szűkebb bizottság a »Pannonia« szálló egyik külön termében értekezletet tartott, hogy megbeszélje azokat a részletkérdéseket, melyek a három függetlenségi pártot a választói jog részleteiben elválasztja. A folyosón elterjedt hírek szerint a szűkebb bizottság tanácskozásának legfőbb anyaga a titkosság volt. Tekintettel arra, hogy a bizottság tagjai teljes titoktartást fogadtak, a tanácskozás eredményéről semmi biztosat sem lehet tudni.

Ma délelőtt megjelent a Házban gróf *Apponyi* Albert, *Justh* és *Désyvel* tárgyal. Majd *Justh* *Batthyányival* és *Hollóval*. Amíg azonban *Kossuth* meg nem jelenhet a tárgyalásokon, a béke ügye szünetel.

A legújabb hírek szerint gróf *Batthyányi* Dési, gróf *Károlyi* József szakadatlanul tanácskoznak, hogy a két ellenzék álláspontját összeegyeztessék. Már közeledés van *Kossuth* és *Justh* között. Az egyik verzió szerint a választó jognál az általános és egyenlőség tekintetében azonos felfogás van már; míg a titkosságra nézve nagyon eltérők még mindég a két álláspont. Remélik, hogy sikerült ezt is kiegyenlíteni.

Eletbelép a harmadik alapvizsga.

A hivatalos lap mai száma négy nagy pontban hozza azt a szabályzatot, amely a tudomány-egyetemek és jogakadémiák életében alapos változást teremt. Leglényegesebb ama intézkedés, mely életbelépteti a harmadik alapvizsgát.

Tehát, amitől a jogászfijúság tartott, az valóra vált. Ezzel nemcsak azt érte el a kultuszminiszter, hogy áthidalta a második alapvizsga és a szigorlatok közt levő nagy időt, hanem emellett iskolai jelentősége az, hogy egy évvel tovább köti magához a hallgatókat. Ez a szigorítás természetes hátránnyal jár a hallgatók szempontjából, egyrészt mert főleg az akadémiák nagyon lekötött hallgatóira újabb terhet ró, másrészt pedig azért, mert most már csak harmad év után mehetnek külföldre. Annak a céljának pedig, hogy erősebb kapcsolatot igyekeznek teremteni az alapvizsgák és a szigorlatok közt: — valamelyest csak megfelel.

A szabályzat első része az alapvizsgákkal foglalkozik és a harmadik év végére beállítja a *harmadik alapvizsgát*.

Az első alapvizsga tárgyai: A római jog, a pandektajog mellőzésével, a magyar alkotmány és jogtörténet. Az első alapvizsgát a második beszámítható félév végén lehet tenni, de a harmadik félév elején okvetlen le kell tenni, mert különben az eltöltött félévek a tanulmányi időbe nem számíthatnak be.

A második alapvizsga tárgyai: A magyar közjog, a közgazdaságtan a pénzügytannal.

A *harmadik alapvizsga tárgyai*: A magyar magánjog, a magyar anyagi büntetőjog és a magyar büntető perjog.

A szabályzat második része az *államvizsgákkal* foglalkozik. Az államvizsgák ezentúl is jogtudományiak és államtudományiak. A jogtudományi alapvizsga tárgyai a következők: a magyar magánjog, kapcsolatban az osztrák joggal, amennyiben ez utóbbi a magyar birodalom területén gyakorlati jelentőséggel bír; a magyar anyagi büntetőjog; a magyar büntető perjog; a magyar kereskedelmi és váltójog; a magyar polgári törvénykezési jog; a magyar közigazgatási jog, valamint a magyar pénzügyi jog főbb elvei és intézményei.

Az államtudományi államvizsga tárgyai: a politika; a magyar közigazgatási jog, tekintettel a perenkívüli eljárásra, beleértve a telekkönyvi rendtartást is, továbbá a büntető jognak a kihágásokról szóló része, valamint a rendőri büntető eljárás a magyar pénzügyi jog, kiterjeszkedve a jövedéki kihágásokra is; az egyházjog, mint az egyházaknak alkotmányi és közigazgatási joga; a magyar állam statisztikája.

Államvizsgára csak az bocsátható, aki végbizonyítványt nyert.

A szabályzat harmadik része a vizsgabizottságokról szól, a negyedikben az általános határozatok foglaltatnak.

Jelen szabályzat az 1912—1913. tanév kezdetével lép hatályba. A harmadik alapvizsga

20 százalékkal olcsóbb uri ruha beszerzési forrás.

Ha finom szöveteiből készült divatos és modern szabású rubát szeret viselni olcsón, sétáljon el

Darabont Gyula előnyösen ismert uri szabó divattermébe, Páris-u. 12. sz. alá, vagy hívja fel 980 sz. telefont,

mert azért van mellékutcában ez a különben teljesen moderán berendezett divatterem, hogy vevőit olcsón és jól szolgálhassa ki. **Dus raktárba** megérkeztek a legjobb gyártmányú angol, francia, skót és hazai szövetek, **double felöltő és divat mellénykelmék** berendezkedésem olyan, hogy a legkényesebb izlést is kielégíthetem. Műhelyemet és mintáimat bárki vételkényszer nélkül megtekintheti. **Elsőrendű munkások.** Vidékre mintát küldök, esetleg egy jól álló viseit öltöny beküldése elég, erről újat készítek. **Hitelképes egyéneknek és tisztviselőknak részletre is.**

már azokra is kötelező, akik az 1912—913. tauév első felének végén fejezik be a hatodik beszámítható tételüket.

Munkáskertek Nagyváradon.

Németországban, Svájcban, szóval a nyugati államokban már korábban nagy súlyt helyeztek a szociális intézmények létesítésére. Ezek közé tartoznak a munkáskertek, amelyek nem csak az anyagi jólét emelésére szolgálnak, hanem közegészségi szempontból is üdvös szolgáltatásokat teljesítenek.

Ezek nem pótolják a munkáslakásokat, hanem csak könnyű nyári foglalkozást nyújtanak, amelynek jövedelme megkönnyíti a munkáscsaládok megélhetését s a szabadban, zöldben való tartózkodás fokozza a közegészségi állapotot.

Hazánkban még eddig csak Debrecenben vannak munkáskertek s azok üdvös hasznát örvendetesen tapasztalják.

Nagyváradon a gyáriparosok országos szövetségének nagyváradai fiókja vetette fel az eszmét s javaslatot terjesztett a város elé, munkáskertek létesítésére.

A városi mérnöki hivatal szociális szempontból a legkiterjedtebb mértékben pártolja a munkáskerteket, mert a munkások egészséges életének egyik legfontosabb előmozdítója.

A főmérnök legalkalmasabbnak találja a munkáskertek céljaira az újvárosi köztemető felett, a Bónai-kúttól keletre eső szántóföldeket. 300—400 méter területekre parcelláznák a területet, élő sövény kerítéssel elkülönítve, hozzájáró utakkal s néhány lámpással. Mintegy 50 ilyen parcella lenne, amelyekben nem lennének lakóházak, hanem csak árnyékot szolgáltató egyszerű faépitvények. Egy-két kut létesítése volna még szükséges.

A kezelést társadalmi uton, vagy a szegényügyi bizottság által látnák el, vagy egy teljesen különálló bizottságot alakítanának a munkásházak kezelésére.

Az évi bért igen csekélyre kellene szabni s az esetleges spekuláció kizárásáról kellőleg kell gondoskodni.

Mindenesetre célszerűbb lenne, ha a város a gyáriparosok szövetségével bocsátkoznék tárgyalásba az intézmény létesítése céljából.

Ha a város elvileg megállapodik a munkáskertek felállítására tárgyában, utasítást kér a mérnöki hivatal, hogy a parcellázást eszközölje továbbá az egész ügyet a szakbizottságok elé kell vinni, kellő előkészítés végett.

Ha a városi tanács kezébe veszi az ügyet, a jövőre már Nagyváradnak is lehetnek munkáskertjei.

A Ház felosztása

Budapest. okt. 24.

A Times azt a szenzációs hírt közli, hogy legközelebb felosztják a magyar országgyűlést. Továbbá Tomasics horvát bán ismert okokból beadja lemondását.

Lukács bucsuja.

Budapest, okt. 24.

Lukács László ma bucsuzott el a kereskedelmi miniszterium tisztikarától. Kálmán és Stetina államtitkárok vezették a tisztikart a miniszter elé.

Katonai brutalitás.

Hasztalan hívják fel a hírlapok az illetékes tényezők figyelmét a katonaságnál, de különösen a huszárságnál általánosult embertelen bánásmódra, az illetékes tényezők beavatkozása nem tudja legalább csak csökkenteni sem a katonai brutalitások számát. És sajnálatos, hogy a honvédség sem képez kivételt. Az oktatás, ujoncképzés, fegyvertartás legkedvesebb eszköze ott is az ököl, a kard vagy a kutyakorbács.

Ez alkalommal is — sajnos — egy ilyen esetről kell beszámolnunk.

Keresztes Kálmán honvéd-közhuszár érettségét nem tett, szegény, intelligens fiatal ember az áldozat. Egy éve, hogy a helybeli honvédszázadhoz bevonult. Itt a városban, előkelő, uri emberekből álló rokonsága is van, kiket a szolgálat viszonyaihoz képest koronkint meg is látogatott.

Apró cseprő bántalmakon kívül mai napig semmi különösebb esetről nem panaszkodott. Míg aztán ma azon fájdalmas hírre ébredtek hozzátartozói, hogy Keresztes *átlótt karral fekszik a katonai kórházban*. Még szerencse, hogy ötét szándékát valami véletlen folytán nem tudta egészen végrehajtani, mert a fegyver félreacsuszott kezében és a golyó csak karját lötte át.

Azt panaszolja a szegény, szerencsétlen fiatal ember, hogy szolgálatvezető őrmestere, Wolf József, bevonulása óta mindig kegyetlenül bánt vele. Alig múlt el hét, hogy kutyakorbáccsal meg ne verte volna, de erről mindeddig nem mert még rokonainak sem szólni: azt remélve, hogy majd csak megjavul helyzete. De biz az nem javult.

Némi képzettségét a századirodában való irodai munkával akarták kihasználni. Ide volt századparancsnoka által szabad óráiban berendelve.

Tegnap hajnalban is ott készült egyet-mást rendbe hozni, hogy a majd bejövő századparancsnoka meg legyen vele elégedve. A többi legénység ilyenkor reggeli gyakorlatait végzi.

Alig töltött Keresztes pár percet az irodában, midőn berohant Wolf és kutyakorbáccsal kergette ki a többi legények közé. Holott ha irodai munkájával kora reggel el nem készült, azután már nincs az módjában. Ez utolsó eset keserítette el a szerencsétlen fiatal embert annyira, hogy szolgálati fegyveréhez rohant azon hirtelen elhatározással, hogy véget vet életének.

Az edelényi gyilkosság tárgyalása.

Az Edelény községbeli hármás rablógyilkosság tettesének, ifju Regula Edének a bűnpörét tegnap reggel kezdte tárgyalni a miskolci esküdtszék.

A bíróság épülete előtt nagy néptömeg tolongott már korán reggel, de csak kevesen juthattak a terembe. A folyosókon mindenütt rendőrök helyezkedtek el. A városban óriási érdeklődés mutatkozik a tárgyalás iránt. Regulát dr Lengyel Zoltán országgyűlési képviselő védi. A meggyilkolt Czeisler család képviselőjében dr Lőszeghi Arpád miskolci ügyvéd jelent meg. A tárgyalást Geöcze Bertalan kir. táblai bíró vezeti. A vádat Bulyovszky Gusztáv főügyész helyettes képviseli.

Két szuronyos őr vezette be Regulát, a vádlottat, aki teljes nyugalommal helyerkedett el a vádlottak padja előtt. Mindössze mély karikákkal övezett szeméin látszik meg, hogy az éjszakát álmatlanul töltötte. Mintegy 50 beidézett tanu is bevonult. Többnyire edelényi parasztok. Czeisler hozzátartozói közül néhányan — és az edelényi csendőrök, akik szintén tanuként idéztettek be.

Az elnök kérdéseire Regula Ede bemondja, hogy 24 éves, ág. ev. vallású, asztalossegéd, edelényi születésű, vagyontalan, nem volt büntetve. Az elnök felolvassa a tanuk névsorát akinek sorában megjelent id. Regula Ede is, a vádlott atyja, aki csak nagy vártatva jelentkezett az elnök felszólítására. Regula Ede vádlott, mikor atyja hangját meghallotta, könyezni kezdett, fejét lehajtotta és zsebkendőjével törölte könnyeit. A tanuk sorában megjelent Regula öccse, Regula Károly és menyasszonya, Zsóka Teréz is.

Most Lengyel védő bejelenti, hogy Hajós Lajos dr. egyetemi magántanár a védelem részéről mint elmeszakértő, meg fog jelenni a tárgyaláson.

Regula vallomását így kezdte:

— Igenis, nagyságos elnök ur, bűnösnek érzem magamat abban a tekintetben, hogy a lopásról tudomásom volt, hogy nem jelentettem ezt fel és hogy a baltámat én edtam oda azzal a beleegyezéssel, hogy vigyék el a lakásomról és végül, hogy az elrabolt pénzből száz koronát elfogadtam.

Az elnök: Figyelmeztetem magát, hogy a vizsgálat során másképen vallott.

A vádlott: Erőszakkal kivett vallomás volt. Fenyegettek, hogy ha rajtam boszút nem állhatnak, a szüleimen vagy testvéreimen fognak boszút állni.

Regula Ede a tényállás vázolása folyamán elmondja, hogy 8 nappal a gyilkosság előtt Kovács Antal edelényi lakos azt mondta neki, hogy szeretne valamit közölni vele, de azzal a feltétellel, hogy szavára fogadja, hogy nem szól senkinek. En ezt megígértem, mire Kovács Antal előadta, hogy Czeislerék tudomása szerint 4—5000 korona kitevő pénzüsszeget tartogatnak. Én azt mondtam neki: Antal, nem lesz ebből semmi se, mire ő azt felelte, hogy a pénzüsszegnek megkerítése

Veiszlovits Adolf és Fia

cég „Concordia Entreprise des Pompes Funébrés“ Első nagyváradai temetkezési vállalatával és márvány művek gyárával Rákóczi-ut 13. sz. a. épült házába (a régi Apolló épülettel szemben) ÁTKÖLTÖZÖTT.

Az 1858. év óta fennálló vállalat jóakaratu pártfogását és támogatását új otthonában is kéri kiváló tisztelettel **Veiszlovits Lajos**

olyan könnyen megy, hogy senki sem tud tudomást szerezni róla.

Hosszas rábeszélés után beleegyeztem a dologba, hogy közösen megkerirjük a pénzt, kiraboljuk Czeizle.éket. Kovács Antal megmondta, hogy közölte tervét Zöldi Istvánnal, aki szintén beleegyezett annak keresztülvitelébe. Augusztus 5-én reggel találkoztam Kovács Antallal és Zöldivel és megállapítottuk, hogy este a terv keresztülvitele végett találkozni fogunk.

Regula elmondja ezután, mint jöttek hozzá Regula és Zöldi és mint mentek magukhoz véve a baltát, a csárdába. O aztán csak a rablott zsákmányban vett részt. Beavatták a dologba Ruszkó Mihályt is, aki fiatal inasgyerek. Míg amazok benn jártak Czeizleréknél, ő és Ruszkó a mezőre mentek sétálni. Később aztán, amikor amazok már végezték a dolgukat, találkoztak.

— Ekkor — folytatja Regula — elmondották aztán Kovácsék, hogy gyilkoltak és raboltak. Es mindjárt megfenyegettek, hogy ne merjek szólni, különben nemcsak rajtam, de még a szüleimen is boszut állanak.

Az elnök: Miért ismerte be a vizsgálóbírónál és miért vádolta csupán önmagát?

— A csendőrök kint voltak és 30 óra hozsuzat hagytak éten-szomjan.

— Nézze Regula, maga a gyilkosság után Miskolcra utazott s rögtön vissza Edelénybe. Aztán a Czeizlerék ágyainál találtak is egy ilyen vasuti jegyet.

— Nem tudok róla.

— De találtak s az csak a magáé lehetett, mert maga volt benn Miskolcon.

— Voltam, de a jegy nem az enyém.

— Pedig a Kovácsé vagy Zöldié nem lehetett, hogy ők azon az éjjelen nem járhattak Miskolcon, igazolva van.

Erre a vizsgálóbíró előtt tett vallomások felolvasása következett.

A tárgyalás további folyamán az elnök felmutatta a bűnjeleket, fejszékét. Felolvasták a vádlott leveleit, ezek között egyben bocsánatot kér, hogy ily nagy bűnöt okozott.

A tárgyalás 3—4 napig tart még.

Finom női szabóság!

Tisztelettel értesítem a n. é. hölgyközönséget, hogy egy elsőrendű modern szabász vezetése alatt finom női szabóságot rendeztem be.

Tisztelettel

FLEGMAN

divatháza.

Bémer-tér.

Alapítottatott 1888.

Czipő, kalap, harisnya és fehérnemű legjobban és legolcsóbban

REICHARD áruháza

czégnél, Fő-utca szerezhető be.

Gymnasium, Reál és Polgári iskolai diák sapkák.

TORNA CZIPŐK.

115

Az olasz-török háború.

Az olaszok vesztesége.

London, okt. 24.

A Standardnak jelentik Maltából, hogy az olaszok vesztesége Bengázínál ezerkétszáz ember volt. A háború kitörése óta a török csapatok vesztesége 500 halott és 1000-nél több sebesült, 600 török katoná pedig hadifogságba jutott.

Repülőgép a háborúban.

Róma, okt. 24.

A Tribunának jelentik Tripoliszból: A negyvenedik gyalogezrednek egy zászlóaljja tegnap elindult földérintő szolgálatra. A Buneliono kuttól néhány kilométernyire megpillantott néhány török százados repülőgépre szállt, kikémlelte a török hadállását és fél óra múlva visszatért azzal a jelentéssel, hogy az olasz előőrsöktől tizenkét kilométernyire négy nagy török tábor van.

Berlin, okt. 24.

Tripoliszban eddig hatvan ezer olasz katonát és hétezer lovat és öszvért szállítottak partra. Az expedíciós seregnak negyedik része tegnap indult el Nápolyból.

Róma, okt. 24.

Hivatalosan megcáfolják az angol lapoknak azt a híret, hogy az olasz flotta Jaffa környékén cirkált.

Bolgár bandák.

Konstantinápoly, október 24.

Megerősítik azt a hírt, hogy bolgár bandák Koszovóba betörték. A bandák török egyenruhát viseltek és jól voltak fegyverkezve.

Ijedelem Tripoliszban

Budapest, okt. 24.

Tripoliszból jelentik, hogy a városban izgalmas jelenetek voltak, mert ellenséges lovas csapatok közledek. Az arabok betörték a bazárokatba.

UJDONSÁGOK.

* **Személyi hírek.** Gróf *Szechenyi* Miklós v. b. t. t., megyés püspök Szilvásiából, ahol *Ratibor* herceg gyermekét keresztelte, tegnap este Nagyváradra hazaérkezett. — D. *Belopotocky* Kálmán v. b. t. t., nagyprépost három heti utazásából hazaérkezett. — *Madách* Emánuel min. tanácsos Nagyváradra érkezett s *Fetser* Antal felsz. püspök társaságában kiutazott Béibe az ottani püspöki uradalom végleges átadása végett. — Dr *Hoványi* Géza orsz. képviselő Nagyváradra hazaérkezett.

* **Athelyezés.** *Miskolcay* Ferenc dr főispán *Lakatos* József tb. szolgabíró a cséffai járásba helyezte át.

* **Ülések a városházán.** Ma, október 25-én délután 5 órakor, a polgármesternél értekezlet lesz a város által felveendő folyószámla kölcsön tárgyában, amelyen a helybeli pénzintézetek tisz. viselői is részt vesznek. — Csütörtökön, október 26-án délután 4 órakor, a városi árvaház igazgató választmánya tart ülést. — szombaton, október 28-án, délután 4 órakor

pedig a villamos-telep feltgyelő bizottsága ülészik.

* **Biharmegye a debreceni küldöttségben.** A Debrecenben felállítandó harmadik egyetem érdekében nagyban folynak a küldöttség összeállítására irányuló munkálatok. Tegnap a debreceni polgármester Biharvármegye közönségét is meghívta a küldöttségben való részvételre. A meghívóban tudatja a polgármester, hogy október 26-án úgy *Héderváry* miniszterelnöknel, mint *Zichy* vallás és közoktatásügyi miniszternél küldöttség fog tisztelegni a harmadik egyetemnek Debrecenben való felállítására tárgyában. A tisztelegés a déli órákban fog megtörténni. A küldöttség reggel 6 órakor indul Debrecenből külföldre, mely délelőtt 11 órakor érkezik a fővárosba. A polgármester arra kéri Biharvármegyét, hogy szintén képviseltesse magát a küldöttségben. Végül kéri még a polgármester a vármegyét, hogy ha képviselteti magát, úgy a kiküldöttek utazzanak át Debrecenbe és onnan induljanak Budapestre.

* **A kutszobor a színház mögött.** Karácsony Géza szobrász-tanár még a nyár elején egy kis kutszobrot mutatott be Nagyváradon, amelyet a színház mögött állítatának fel. Ez a hortobágyi hidat ábrázolná, amelyen egy csikós áll. A beton medence, vízvezeték és beton alapítvány nélkül, 10,000 koronába kerülne. A modell és beadvány véleményes jelentéstétel céljából a város főmérnökéhez került, aki tegnap terjesztette be jelentését. E szerint a kutszobor a város díszére válnék, de a megoldás nehézkes, mert a csikós főalakja annyira általános, hogy arról Szigligeti emlékére senki sem gondolhat. Szóval a szobor nem sikerült alkotás. A főmérnök azonban művészeti kérdésekben magát egyedül illetékesnek nem tartja, javasolja, hogy a szobor mintát adják ki a szépművészeti szakbizottságnak s más műértő bizottsági tagok bevonásával mondják ki a döntő szót.

* **Az állami tisztviselők drágasági pótléka.** A zombori állami tisztviselőknek f. évi október hó 15-én tartott közgyűlése egyhangu határozattal kimondotta, hogy a magyar tisztviselői karnak a megfelelő drágasági pótlék haladéktalan kieszközölése iránt országos mozgalmat indít s az ország összes állami hivatalainak tisztviselői karát e mozgalomhoz való mielőbbi csatlakozásra hívja fel. A felhívást már szétküldték. Az orsz. központ vezetőségét felkérték az orsz. nagygyűlés haladéktalan összehívására s az egész országban levő állami tisztviselőket csatlakozásra hívták fel, hogy a drágasági pótlék kieszközölése iránt a lépéseket idejében megtehessek.

* **Gyalog a világ körül.** Erdekes vendége volt tegnap Nagyváradnak. Egy világutazó, aki fogadásból, pénz nélkül járja be az öt világrészt, utjába ejtette Nagyváradot is és itt hiteles okmányokkal igazolta, hogy 1904. december 16-ika óta a következő helyeken volt: Berlin, Kjöbenhavn, Stockholm, Szentpétervár, Moszkva, Srkuck, Mukden, Daloy, Port Artur, Tiejin, Athen, Konstantinápoly, Teherán, Bagdad, Jeruzsálem, Kairó, Tripolis, Tunis, Algir, Tanger, Gibraltár, Madrid, Páris, Messina, Nápoly, Róma, Budapest, Bártfa, Pozsony, Eszek, Kecskemét. *Freibinger* Imre világkörüli utjában eddig 46,655 kilométert gyalogolt és útközben csakis az arcképével el látott képesleveleslapok eladásából él. Eddig Assiát Afrikát és Európát járta be. A világ-

utazót a nagyvárad közönség szíves szeretettel fogadta és igen sokan vásároltak tőle képeslevezőlapot.

* **Szacsvay Imre emléke.** Meltó kegyelettel áldozott Nagyvárad város hazafias polgársága **Szacsvay Imre** városunk első képviselője, a magyar függetlenség vértanúja emlékének tegnap délelőtt 9 órakor a Szent-László tempomban tartott gyászistenti tiszteleten. A szorongásig megtelt templomhajójában volt felállítva a díszes ravatal, elől a vértanuarcképével s a Szacsvay-asztaltársaság koszorújával virágdíszek és égő gyertyákkal övezve. A gyászistentiszteletet dr. **Vicskics Gyula** esperes plébános végezte, **Gálffy Sándor** hittanár és **Ambrus Tibor** káplán segédletével, **Székelly Lajos** Sándor pedig szép hazafias egyházi éneket adott elő, végül a Hymnust, melyet vele együtt a közönség felállva énekelt. Ott láttuk: **Szacsvay Ákos** ügyvédet a vértanú családja egyik tagját, a város részéről **Rimler Károly** polgármestert, **Lukács Ödön** tanácsnokot, **Tóth Márton** ny. v. alügyészt, az 1848-49. honvédekét **Amánt Béla** vezetésével, a Szacsvay-asztaltársaság tagjait **Zboray Gyula** elnök és **Nagy János** alelnök vezetésével. A függetlenségi és 48-as párt és körből ott voltak: **Balog Dóme**, **Balogh János**, **Dajka Sándor**, **Dévald Mihály**, **Déry János**, ifj. **Jóó Ferenc**, **Katona Mihály**, **Király Zsigmond**, **Kiss Dávid**, **Kezdődy Géza**, **Kezdődy Gyula**, **Marossy Károly**, **Pintér Mihály**, **Stromayer Károly**, **Ujlaky István**, **Szabó Imre** és **Zina Agoston**. Az ipartestület részéről **Andriska Károly** alelnökkel számosan. A Biharmegyei és Nagyvárad-i nőegylet részéről **Grunwald Henrik**né több taggal és számos honleány. A gyászistenti tisztelet után a Szacsvay szoborra tették le a kegyeletos megemlékezés koszorúját, a Szacsvay-asztaltársaság ünnepélyes társasestélye a vértanú emlékére ma este 8 órakor lesz a Rimanóczy vendéglő külön-helyiségében.

* **Járványok a megyében.** Dr. **Móricz Ernő** megyei orvos tegnap terjesztette be október hó első felében uralkodott járványokról szerkesztett kimutatást. A statisztika szerint ronszó toroklob 12, kanyaró 21, vörheny 158, hasibagymáz 77 és hőkhurut 31 esetben fordult elő.

* **Racsek ösztöndíj pályázat.** A néhai **Racsek János** nagyprépost által a Szent József inézethez kötött alapítványi hely időközben megüresedvén, ez alkalommal kivételesen az alapítványból ösztöndíjat adnak. Első sorban az érdeelt rokonok nyerik el az ösztöndíjat s ilyenek hiányában azonban idegennek adományozzák az ösztöndíjat. Akik pályázni akarnak, folyamodványukat f. évi november 30-ig a nagyvárad i. szent. egyházmegyei hivatalhoz nyújtják be.

* **Egyfogatu bérkocsik vidéken.** A vármegye községeiben eddig nem volt divatban az egyfogatu bérkocsi. Az utóbbi időben azonban a nagyobb és rendezett utakkal bíró községekből egyre-másra kérnek egyfogatu bérkocsi tartására engedélyt. A főszolgabírók most a kérelmek alapján javaslatot tesznek az eddigi bérkocsi szabályrendelet módosítása iránt. A szabályrendelet módosítása végett legközelebb értekezletet tartanak és azon állapítják meg az új szabályrendelet formáját.

* **Holttest a szérűskertben.** A szomszédos **Városdóllás** község szérűskertjében tegnap kora reggel borzalmas leletre bukkant két szállós gazda. Almot akartak szedni a boglyából, s egyszerre csak egy többnapos hullára találtak. Egy jólöltözött 65-70 éves-

nek látszó gazdaember holtteste volt, azonban eddig nem lehetett a személyazonoságot megállapítani. Valószínűleg bűntény, rablógyilkosság történt, mert a halott ruhájának zsebében egyetlen fillért sem találtak. Az előjáróság azonnal értesítette a k. ügyészséget, amely azonnal elrendelte a nyomozást.

* **Elütötte a vonat.** **Friedmann Aron** 11 éves cipész tanuló folyó hó 21-én délután 2 óra tájban a brátkai állomáson a tolatást nézte s egy sínpar közé állott. Egy arra haladó tolató vonat a nevezett fiút elütötte s a kocsikerekei bal lábának alsó szárát elvágta. Súlyos sebével a biharmegyei kórházba szállították. Sérülése súlyos, de nem életveszélyes. A brátkai csendőrs a nyomozást folyamatba tette.

* **Összeégette a forró tej.** **Okos Károlyné** kismarjai asszony ezelőtt két héttel lakásán tejet forralt. A felforralt tejet a takaréktűzhely lapjának szélére helyezte. Ezt látva **Károly** nevű két éves kis fia, egy őrizetlen pillanatban a tejes fazekat le akarta emelni, miáltal a forró tejet arcába öntötte. A szerencsétlen kis fiu arca teljesen összeégett. Súlyos sérüléssel a biharmegyei kórházba szállították. Sérülése súlyos, de nem életveszélyes.

VOSZKA FERENCZ

csizpó- és csizmaárui meglepő szolid árban előnyösen beszerezhető.

Cégt. IFJ. VOSZKA FERENCZ
TELEPHON 1133. TELEPHON 1133.

x **Itt a vadászat!!** Ha élvezetel akar vadászni, úgy fegyverét és patron szükségletét szerezz be szakembernél, mert nem mindegy az, hogy csak puská vagy patron legyen, hanem fontos, hogy az jó és szakértő által legyen készítve, ne hagyjuk magunkat félrevezetni hangzatos hirdetésektől, mert rendszeren később bánjuk csak meg, ha ilyeneknek felülünk. **Sauer-féle** fegyverek eredeti gyári árban árjegyzék szerint; továbbá a legelső rendű gyárosok fegyverei csak **LADÁNYI JÓZSEF** puskaművesnél kaphatók eredeti árban. M. kir. löporáruda. Telephon 269. Nagyvárad Rákóczi-ut.,

Tudósítás!

Tudatni kívánom az igen tisztelt eddigi megrendelőimmel és az elegáns ruhákat szerető uri közönséggel, hogy

az őszi és téli szöveteim

megérkeztek. Angol és belföldi szövetekben oly nagy választékkal rendelkezem, hogy bármelyik fővárosi céggel felveszem a versenyt, ugyisintén az előállításban is, ami a saját vezetésem alatt történik.

Nagybecsű pártfogást kér

FRIEDLÄNDER

angol uri szabó cég

Nagyvárad, Szent János-utca 4. sz.

Mintákkal kívánatra házról szolgálók.

Telefon 11-41. Telefon 11-41.

* **Az idei szép őszi napokat** legkellémesebben **CSÁKY SÁNDOR** terített asztalai mellett tölthetjük el, (vasút-állomási repülő-híd hegyoldali lejárójánál) hol mindenkor tisztán kezelt kitűnő hegyi borok, izletes jó magyar konyha áll a t. közönség rendelkezésére. — Minden szerdán este friss flecken-sült. — A t. közönség szíves pártfogását kéri **Csáky Sándor** vendéglős.

x **A LA GERBEAUD** színházi cukorkák kizárólag esakis **Aszódynál**, Kossuth-utca és **Cukorkakirálynál** Kert-utcaán kapható eredeti csomagolásban, I-es 2 K, II-ös 1 K, III-as 50 fill. Kiváló finom, jó minőségéért a cég neve garancia. Minden csomagon az **Aszódy** név olvasható. ::
Telefon 635. 550

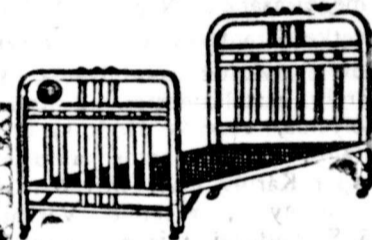
x **Csillár és fémáru gyártási telep:** Nagyvárad Iroda s raktár Szt. János-u. 1. Bemer-tér 3. Telefon 556. Készíték a legizlesebb kivitelben modern és stilszerű csillárokat, villamos, gáz vagy petroleumra. Átalakítások s régi csillárok galvanizálása; villamos motor, világítási és csengő berendezések a legolcsóbban. Kiváló készlettel **STERN ADOLF.** 33

Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstműves üzletét

folyó év május 1-én helyezte át míg az építkezés tart Nagyvárad, Rákóczi-ut 5. sz. Veiszlovits házába, az Orsolya zárda templomával szemben.

Vas és rézbutor

gyári raktári

Székrenyagy 3 matracal 20 korona

Sodronybetét 10 korona

Rézkarmiss 4 korona

Gyermekagy 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf

vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca 10 sz. Telefon 636.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Szerda: Az adjutáns.
Csütörtök: Artatlan Zsuzsi.
Péntek: Ezred apja.
Szombat: Theodor és Társa.
Vasárnap d. u.: Iglói diákok, este Az adjutáns.

Adjutáns. Ma este negyedszer játszik a Szigligeti színházban Az adjutáns, ezt a látványos, finom muzsikájú operettet. A darab iránt az eddigi három előadáson nagy érdeklődés mutatkozott. Az adjutáns itt adják először magyar színpadon s a vidéki igazgatók egymásután szerzik meg a darabot előadásra.

Szentbernáti barátok. Az idei szezon egyik legérdekesebb, legizgalmasabb premierje november 1-én lesz. Ekkor mutatják be a Szigligeti színházban a Szentbernáti barátok

kat, ezt a szenzációs darabot, amely annak idején a Vigzicházban óriási sikert aratott. A darabban az összes drámai szenzációs játszik

TANÜGY.

Az iskolaszék ülése.

Nagyvárad város községi iskolaszéke folyó évi október hó 26-án, ma, csütörtökön délután 4 órakor a városbáz bizottsági termében rendes havi ülést tart. Ez alkalommal a következő ügyeket tárgyalják:

1. Elnöki jelentések.
2. Igazgatói jelentések.
3. Felügyelő igazgató javaslata a kisebb javadalmazású elemi iskolai tanítóknak a nagyobb javadalmazású állásokra leendő előléptetése tárgyában.
4. A polgári és elemi iskolák 1912 évi költségvetésének megállapítása.
5. Közig. bizottság 794—1911 kb. sz. megkeresése a polg. iskolákhoz szervezett új állások szakképzése tárgyában.
6. Vessiné Toldy Blanka és társai polgári leányiskolai segédtanítók kérvénye állásuknak rendessé leendő átszervezése iránt.
7. Czékus Kálmán polgári leányiskolai rajztanár állásáról történt lemondása.
8. Tóth Mihályné szabadság iránt beadott kérvénye.
9. Báthy Mihályné szabadság iránt beadott kérvénye.
10. Lipcsey József szabadság iránt beadott kérvénye.

Ipari továbbképző tanfolyamok. A m. kir. Technológiai Iparmúzeum, a keresk. miniszter megbízásából, Nagyváradon a f. tanévre a következő tanfolyamokat szervezi:

1. Butorasztalosok tanfolyama, vezetője Szabó Károly asztalosmester.
 2. Épületasztalosok tanfolyama, vezetője Hódosy Géza művezető asztalos.
 3. Géplakatos tanfolyam, vezetője Stepper Károly máv. mérnök.
 4. Épületlakatos tanfolyam, vezetője Várnai Aurél szerelő.
 5. Szabadkézi rajz és festés mázólok, szobafestők, cégfestők részér. vezetője Kovács László polgári iskolai rajztanár.
 6. Építőipari szakrajz kőművesek és ácsok részére, vezetője Lánzy József építész.
 7. Üzleti fogalmazás, vezetője Bró Márk polg. isk. tanár.
 8. Könyvvezetés vezetője Molnár Béla polg. isk. tanár.
 9. Ipari számtan-mértan és kalkuláció vezetője Salamon Ernő polg. isk. tanár.
 10. Kazánfűtők tanfolyama, vezetője Varga Ferenc máv. gépészmérnök.
 11. Lokomobil és cséplőgépkezelők tanfolyama, vezetője Varga Ferenc máv. gépészmérnök.
- A tanfolyamok október hóban veszik kezdetüket. Egy-egy tanfolyamra csak 20 hallgató vétetik fel. A jelentkezések alulírottánál sürgősen eszközleendő. Nagyvárad, 1911. okt. hó. Szűts Izó, iparisk. igazgató.

Igazságszolgáltatás.

Ítélet a köbölküti bűnpörben.

Hosszu két napos tárgyalás után végre tegnap este elhangzott az ítélet, amely mind a négy vádlottnak visszaadta a szabadságát. A tárgyalás utolsó napján mindenekelőtt dr. Kotzó ügyvéd mondotta el több mint három óras védőbeszédét. Tizenegyre után került a sor az ügyésszi replikára.

Este fél hatkor hozták meg az esküdtek a verdiktjüket, amelynek alapján az esküdbíró-ság Dormán Gyulát és Vég Mihályt, a bírót felmentette, ifj. Szarka Sándort és Egeresy Lászlót pedig súlyos testi sértés vétségében mondogta ki bűnösnek és mindkettőjüket 3—3 havi fogsázza és 50 K pénzbüntetésre ítélte. Azonban a fogsázbüntetést a vizsgálati fogsággal kitöltöttnek vette s így mind a négy vádlottat azonnal szabadlábra helyezték. Az ügyész a három elsőrendű vádlottra vonat-

kozólag az ítéletben megnyugodott, Vég Mihályra vonatkozólag azonban sermmisségi panaszt jelentett be.

MULATSÁG.

Az éttermi pincérek táncmulatsága.

A nagyvárad éttermi pincérek asztaltársasága f. évi október hó 25-én, azaz ma este 9 órakor a Karger-féle vendéglő helyiségében zártkörű társasvacsorával egybekötött táncmulatságot a rendez. Belépti díj nincs. A zenét Varga S. éfi ismert zenekara szolgáltja. A mulatság sikeresnek ígérkezik.

NYILTTÉR.

NEUMANN TESTVÉREK

Üvegfestészeti és díszüvegezési műintézete.
Üvegcsiszoló és tükör árugyár.
NAGYVÁRAD, RÁKÓCZI-UT 55. SZÁM.

A főtisztelendő papság szives
figyelmébe ajánljuk műtermünket

templom ablakok díszüvegezések
készítésére, művészies és egyszerűbb
kivitelben ólom keretbe foglalva.

CZÉGÜNK TÖBSZÖRÖSEN KITUNTETVE.

Telefon 1164.

KÖZGAZDASÁG.

A gazdasági egyesület ülése.

A Bihar megyei Gazdasági Egyesület igazgató választmánya folyó hó 22-én Markovits Antal elnökelete alatt gyűlést tartott, melyen jelen voltak még: Papp Imre egyleti elnök, Fetser Antal, Jancsó Lajos, Karácsonyi János, Kacvinszky Andor, Kolozy Béla, Kondor Mihály, Markovits Károly, dr. Molnár Imre, Molnár Imre gazdasági felügyelő, Molnár Lajos, Nagy Sándor, Weingartner Andor egyleti titkár választmányi tagok.

Markovits Antal egyleti elnök a gyűlés megnyitása előtt meleg szavakkal üdvözölte Fetser Antal püspök Oméltóságát kitüntetése alkalmából, melyet Fetser Antal hálásan vett s köszönetének adott kifejezést.

Ezután az elnök a gyűlést megnyitotta, melyen első sorban elhatározta a választmány, hogy *Bedthy* Lászlót az egyesület választmányi tagját miniszterre történt kinevezése alkalmából feliratilag üdvözli. Ezután az elnökség előterjesztésére elhatározta a választmány, hogy az egylet tulajdonát képező »Erzsébet liget« és »Faiskola« területét megvétel végett a városnak felajánlani.

Bihar megye alispánjának megkeresésére foglalkozott a választmány Belényes módosított helypénz díjazásáról, melyet némi módosítással jóváhagyni javasolt.

Az O. M. G. E. értesítette az egyletet,

hogy a magy. kir. dohányjövédék a dohány termelési területet hajlandó új dohány engedélyek kiterjesztésével felemelni s amennyiben a termelési árak emelése is kilátásba van helyezve, a választmány elhatározta, hogy a gazd. közönséget felhívja a dohánytermelés erősebb felkarolására.

Igazgató választmány a szűk takarmány viszonyokra való tekintettel elhatározta, hogy felkéri a földmivelésügyi minisztert, hogy a takarmányok szállításánál díjkezdvezményt eszközöljön ki.

Egyleti titkár bejelenti, hogy az elnökség nagyvárad hegyi választmánnyal egyetértőleg feliratban felkérték a földmivelésügyi miniszter urat, hogy állami közrak árt Váradon is létesítsen, igazgató választmány amúdon tudomásul vette az elnökség ezen eljárását s megbizta az elnökséget, hogy ezen fontos ügy sikere érdekében továbbra is intézkedjék.

Egyleti titkár bejelenti, hogy az elnökség felkérte a földmivelésügyi minisztert, hogy a nagyvárad élelmezési raktárnál 1912. évben termelendő korpa mennyiséget eszközölje ki az egyesület részére, hogy azt a kisgazda közönség között kioszthassa, a választmány az elnökségnek eljárását tudomásul vette, még több apróbb tárgyat intézett el, melyek után elnök a gyűlést berekesztette.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA

Másolat.

104116—1908. V. c. 2. M. számú körrendelet. Pénzküldeményekhez az észak-amerikai Egyesült-Államokból való hazaküldése tárgyában.

Valamennyi vármegye és városi törvényhatóság első tisztviselőjének. Tapasztalat szerint az észak-amerikai Egyesült-Államokba kivándorolt állampolgárainak pénzküldeményekhez postautalvánnyal való hazaküldése helyett kis bankárok útján, vagy ajánlott levelekben való pénzküldést veszik igénybe, minek következtében sok nehezen szerzett keresmény visszaélés prédájává lesz s nem jut el rendeltetési helyére. A pénzküldéssel foglalkozó amerikai kis, vagy magán bankárok közül többen a hangzatos magyar bankár címén ajánlják szolgálataikat üzletük körében vonják. A legutóbbi időben több ilyen pénzküldéssel foglalkozó amerikai bankár károsította meg érzékenyen megbízóit. A »Zotti és Társa« bankház ellen csőd-eljárás nyitott. Rutsek Péter bankár megszökött, bizonyos Majerohek Péter J. G. nevű magán bankár pedig bűnös üzemeltetése miatt le lett tartóztatva. Ezen bankárokról bizott pénzek legnagyobb része teljesen elvesz. Ajánlott levélben küldött pénz pedig a hosszú úton kideríthetetlen módon könnyen elveszhet. A pénzküldésnek egyedül gyors, biztos és olcsó módja a postautalvánnyal való pénzküldés. Minthogy azonban a kivándoroltak a pénzküldésnek ezt a módját valószínűleg az amerikai forgalomban használatos postautalvány megkeresések (application for international order) formáságainak nem ismerése miatt mellőzik, a m. kir. kereskedelemügyi miniszter ur felkérte az Egyesült-Államok posta igazgatását, hogy lássa el posta hivatalait megfelelő utasítással arra nézve, hogy a kivándoroltaknak ezen postautalvány megkeresése kiállításánál segítségükre legyenek. Megkérnyíti a postautalvány kitöltését az Egyesült-Államok postaigazgatásainak az intézkedése, hogy olyan űrlapokat hoz forgalomba, melyek magyar utbaigazító szöveggel is el vannak látva. Ezek után felhívom czimedet, hogy a fentieknek legszélesebb körben való köztétele mellett külön is ajánlja a kivándoroltak itthon levő hozzátartozóinak, hogy viszont ők magok figyelmeztessék kintlevőiket a postautalvánnyal való pénzküldés előnyére és módozataira. A köztétel s azzal együtt az ajánlás minden évben egyszer legalább megismétlendő. Budapest, 1908. december hó 4-én, a miniszter helyett Hadik s. k. államtitkár. A másolat hitelül.

Nagyvárad, 1910. november hó 25-én.

Darabonb kiadó.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utca 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkaért jótállok.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.
192

Részvénykicserélési felhívás!

Az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi bank és Központi Takarékpénztár r. t. felhívja azon tisztelt részvényeseit, kiknek birtokában Központi Takarékpénztári részvények vannak, hogy ezen részvényeket, szelvényekkel együtt, kicserélés végett az Egyesült intézet Teleki-utcai fiókjánál (Teleki-u. 3.) folyó évi október hó 10-től október hó 31-ig beszolgáltatni sziveskedjenek.

Minden egyes Központi Takarékpénztár részvény helyett 1 Egyesült intézetbeli részvény fog kiadott. A kicserélés végett beadandó részvényekhez jegyzék csatolandó azon nevek felsorolásával, melyekre az új részvényeket kiállítani óhajtják.

Ezen részvények kicserélése, ha az új részvények a régiakkal azonos nevre állíttatnak ki, díj- és illetékmentes, ha azonban az új Egyesült intézetbeli részvény a régitől eltérő más névre állíttatik ki, a rendes részvényátírási-díj és illeték lesz fizetendő.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár részv.-társ.

MEGNYILT

a Bémer-tér sarkán Nagyvárad legegészségesebb cipőüzlete, hol óriási készletet tartunk mindenféle cipőárúkbán.

Egységáraink: 10, 13, 17. és 22 kor.

Moskovits Farkas és Társa

czipő és csizmagyár részvénytársaság

NAGYVÁRAD. BÉMER-TÉRI FIOK.

Értesítjük

igen tisztelt vevő közönségünket, hogy legújabb kicsinybeni elárúsító üzletünket

Zöldfa-utca 7. sz. alatt

Dr. MUNK házban megnyitottuk.

Moskovits Farkas és Társa

czipő és csizmagyár r.-t. Zöldfa-utcai fióküzlet.

Legnagyobb választék férfi, női és gyermek czipőkben!

Egységes szabott gyári árak!

TELEFON!

Megérkezett

a nagy czipő szállítmány, az első nagyváradai selejtes czipő áruházba, ahol minden fajta czipő igen olcsó árban kapható.

■ Belvárosi Takarékpénztár épület, Barcs-palota. ■

Bumbera István

==== papi- és polgári szabó ====
NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint a megyei főtisztelendő papság szállítója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

Meghívó.

A Gazdasági és Iparbank részvénytársaság Nagyváradon 1911. november hó 9-én délután 4 órakor, az intézet helyiségében

rendkívüli közgyűlést

tart, amelyre a t. részvényesek ezennel meghivatnak

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság előterjesztése a részvénytőke felemelése iránt.
 2. Az alapszabályok módosítása.
 3. Két igazgatósági tag választása.
- Nagy-Várad, 1911. október hó 24.

Az igazgatóság.

Jegyzet. Minden részvényes, aki a közgyűlésen részt akar venni, tartozik a közgyűlést megelőző nap déli 12 óráig legalább négy héttel előbb (már nevére átírt részvényeit az intézetnél letenni).

Formára és tartósságra felülmulhatatlanok

a MOSKOVITS

anatomiai czipők.

Egységárak: 10, 13, 17 korona.

Nagyvárad, fióküzletek:

- I. Kossuth-utca 5. Gyárépület.
- II. Bémer-tér, Bazár-épület.
- III. Zöldfa-utca 7. sz. Dr. MUNK-ház.

Moskovits Farkas és Társa
czipő és csizmagyár részvénytársaság.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban

KÁLYHA

TÁLCZÁK

ELLENZÖK

FAKOSARAK

SZÉNTARTÓK

NAGY

VÁLASZTÉKBAN

TARSOLY és RISZTÓ

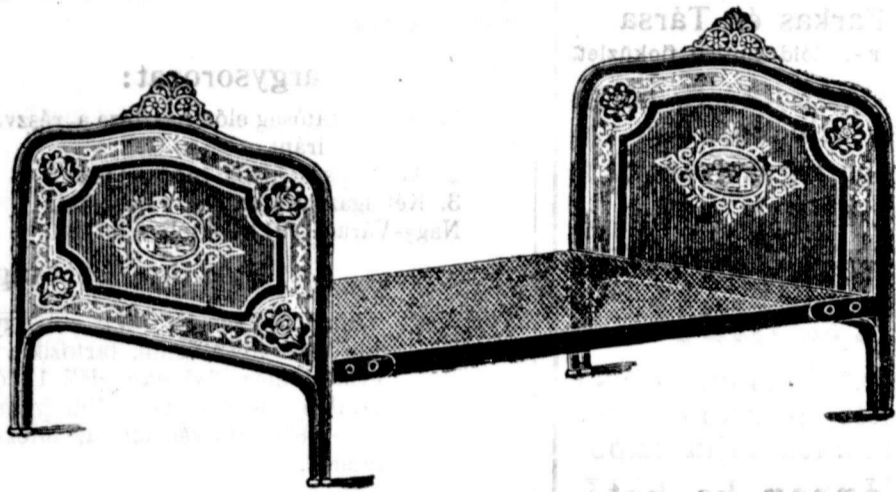
különlegességek vaskereskedésében! N. Várad, Rákóczi-ut.

Vas- és Rézipar r.-t. Nagyvárad

Telefon Gyártelep 1015.

Telefon Városi raktár.

Van szerencsénk a nagyérdemű közönség szíves tudomására hozni, hogy a

Rákóczi-ut 13-ik szám alatt
Weiszlovits - palotában

vas-és rézbútor kiállításunkat

folyó hó 15-én megkezdjük. Raktáron

tartunk a legszebb és legjobb kivitelű

árakat. Eredeti gyári árban árusítjuk.

A szabadalmazott Éden-palota kizárólagos eladási helye!

A nagyérdemű közönség pártfogását kérve, a megtekintés vételkényszer nélkül
maradunk Teljes tisztelettel

Vas- és rézipar R.-T.

Dajkovits E.

fényirodájában
Sas palota

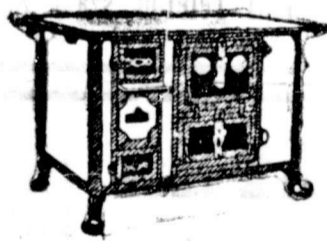
esküvői felvételek a leg-
diszesebb elrendezésben,
villany felvételei speciálitása
utólérhetetlen.

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszmulakatos ipartelepéhez

NAGYVÁRAD, Pereces-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegárak állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY” árai!

Körözspart, Lévy-palota.

Figyeljen az árakra.

1 üveg Odol	74 kr.	1 üveg Kerpel kézfinomító	88 kr.	1 csomag eredeti Gillette kés	1 frt 85 kr
1 > francia szájvíz	25 >	1 tégely Margit crém	40 >	1 Gillette utánzatu borótvá készülték	1 > 50 >
1 > száj szagtalanító	50 >	1 > Diana crém	65 >	1 valódi serthe hajkefe	70 >
1 tubus dr Heyder fogorém	50 >	1 drb Dianna szappan	65 >	1 dublé bajuszkefe	20 >
8 > Thymol	20 >	1 dob Lickner puder	88 >	1 valódi serthe ruhakefe	45 >
1 > Stomatín	20 >	1 > amerikai porcellán puder	1 frt 20 >	1 körömkéfe	05 >
1 > tégely Odontin fogpaszta	55 >	1 üveg amerikai petrol	50 >	1 surolókefe óriási	20 >
1 drb Odontin betét	85 >	1 > Emke hajszesz hajhullás ellen	1 frt >	1 surolókefe kisebb	10 >
1 üveg Picavan	98 >	1 fekete champos	12 >	12 drb Royal angol cipő orém	96 >
1 üveg Bay Rum	85 >	1 rud rozsa Glycerin szappan	20 >	1 drb cipőcrém-kefe kenőkefével	70 >
1 > Jera violette brillantín	80 >	8 drb francia ibolya szappan	50 >	1 > cipőfényesítő flanel	20 >
1 > francia brillantín	15, 22, 35 >	1 > Kielhauser ibolya glycerin szappan	28 >	1 > Jurigatem Zománc	30 >
1 > folyékony brillantín	50 >	1 > Speick szappan	28 >	1 mtr vörös gumieső	60 >
1 > valódi dió olaj	15 >	1 Windsor szappan	88 >	Egyenyed Ko Brunz watta	85 >
1 > > levonai	75 >	1 tubus kaloderma	28 >		
1 drb bajuszkötő	15, 20 85 >	1 > Beloderma kézfinomító	20 >		
		1 üvegtégely tejcrém	20 >		

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemű betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! Saját zsebének ellensége, ha személyesen meg nem győződik az árákról.

Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökből!